

Anadolu'nun Gönül Dili YUNUS EMRE

Yunus Emre, Anadolu sahasında hem Türk dili ve edebiyatının hem de tasavvuf düşüncesinin en büyük ve en etkili ismi olan bir mutasavvıf şairidir. Üstelik onun bu etkisi sadece Anadolu ile de sınırlı kalmamış, zaman içerisinde Türk cumhuriyetlerinde, Balkan ülkelerinde ve Macaristan, İtalya, Almanya, Amerika gibi pek çok dünya ülkesinde tanınan ve sevilen bir isim olmuştur. Yine onun etkisi daha çok geniş halk kitlelerinde yoğun olmakla birlikte, aydınlar katında da söz konusudur. Bu sebeple eğer hem milli hem de evrensel olabilmiş hem de herkesi ve her kesimi etkileyen Türkiyeli bir şairden söz edilecekse akla gelecek ilk isim Yunus Emre'dir.

YAŞADIĞI DEVİR

Yunus Emre'yi ve etkisini daha iyi anlayabilmek için yaşadığı devrin özelliklerini bilmekte fayda vardır. Yunus Emre, XIII. yüzyıl sonları ile XIV. yüzyıl başlarında yani Selçukluların son dönemlerinde

Anadolu'da yaşadı. Bu dönem çok buhranlı ve çalkantılı bir dönemdir. Selçuklular döneminde özellikle 1. Alaeddin Keykubat zamanında Anadolu'da siyasi düzen iyice yerleşmişti. Anadolu'nun Konya, Sivas, Erzurum gibi pek çok şehri birer ilim ve kültür merkezi haline dönüşmüştü. Ancak, bu mutlu dönem fazla uzun sürmemiş, Gıyaseddin Keyhusrev zamanında sıkıntılı günler başlamış, Anadolu zor günlerin eşiğine gelmiştir. Siyasi karışıklıklar, taht kavgaları, ardından Moğol akınları, Selçukluların Moğollar önündeki yenilgileri sonucunda Selçuklu çağı kapanmış ve Anadolu'da beylikler dönemi başlamıştır.

Bu devir, aynı zamanda Türkistan ve çevresinden gelen göçebe Türklerin Anadolu'ya yerleşme dönemidir. Bu yerleşme de kolay olmamış, epey bir mücadele verilmiştir. Bir başka felaket ise Haçlı saldırılarıdır. Bunlar da Anadolu'da maddi ve manevi anlamda büyük bir yıkıma sebep olmuştur. Bütün bu olumsuzluklar, sadece siyasi ve ekonomik sıkıntıları bera-

Mustafa ÖZÇELİK
Yazar

Yunus Emre Anadolu'da tasavvuf akımının ve Türkçe şiiirin öncüsü, gelmiş geçmiş Türk şairlerinin en büyüğü kabul edilir.

berinde getirmemiş aynı zamanda karışık ve batıl inançların da Anadolu'da yaygınlık kazanmasına sebep olmuştur. Öte yandan halk, çok karamsar bir duruma düşmüş yarından emin olamaz hale gelmiştir. İşte Yunus Emre, böylesine karanlık bir çağda hem Türkçe'yi güçlü bir şiir ve tefekkür dili haline getirmesiyle hem insanları iyiye, güzele ve doğruya çağırarak tasavvuf anlayışıyla ve birlik düşüncesiyle öne çıkan bir mutasavvif şair olmuştur.

YUNUS EMRE'NİN HAYATI

Anadolu'da tasavvuf akımının ve Türkçe şiirin öncüsü, gelmiş geçmiş Türk şairlerinin en büyüğü kabul edilen Yunus Emre'nin hayatı, hangi devirde, nerede doğduğu, yaşadığı, nasıl bir hayat sürdürdüğü ve nerede öldüğü konusunda yeterli bilgiler yoktur. Bu konudaki tarihi belgeler, oldukça yetersizdir. Kaynakların onunla ilgili verdikleri bilgiler ise çok çeşitlidir. Bir de onun hayatının menkıbelerle örülü olması bu bilgileri daha da farklılaştırmaktadır. Bu durum, ortaya onunla ilgili değişik görüş ve bilgilerin çıkmasına sebep olmuştur.

Bütün bunlara rağmen en eski kaynaklar, son araştırmalar ve hakkında söylenen menkıbeler ışığında Yunus Emre'nin hayatıyla ilgili olarak şunları söyleyebiliriz: Buna göre Yunus Emre, 1240-41 yılında doğmuştur. Doğduğu yer konusunda ağırlık kazanan görüş Sivrihisar civarındaki şimdiki adı Yunus Emre köyü olan

Sarıköy'dür. Şeyhi Tabduk Emre'nin de bu civarda yaşaması bu bilgileri güçlendirmektedir.

Bektaşî kaynaklarından çıkan sonuca göre Yunus Emre bir toprak adamıdır. Hiç bir eğitim görmemiştir. Ama Halvetilik kaynakları onu ilim eğitimi görmüş, sosyal ve ekonomik tarafı güçlü bir isim olduğunu belirtirler. Öte yandan önce ilim sonra tasavvuf yoluna girdikten sonra epey yer gezmiştir. Bu gezileri muhtemelen ilim öğrenmek, gönül adamlarıyla görüşmek şeklinde gerçekleşmiştir. Bu gezilerin tasavvufi düşüncelerini yayma amacı taşıdığı da muhakkaktır.

Yunus Emre'nin öğrenim yapıp yapmadığı da tartışmalı bir konudur. Fakat şiirlerinden çıkan sonuca göre belirli bir öğrenim hayatı olmuştur ve öğrenimini muhtemelen Konya'da yapmıştır. Devrinin geçerli dilleri olan Arapça ve Farsçayı, İslâmî ilimleri bilmektedir. Kur'an-ı Kerim'in dışında İncil, Zebur ve Tevrat'ı da okuduğu şiirlerinden anlaşılmaktadır.

Yunus'un ümmî olduğuna dair rivayetleri ise onun gerçek bilgiye ulaşmak için maddî ilimler yerine manevî bilgiyi tercih etmesiyle ilgilidir. Bu durum, onun alçak gönüllülüğü ile de ilgili olabilir. Zira, medrese tahsili yapmış olsa bile tasavvuf yoluna girdikten sonra irfan bilgisini seçmiştir. Onun için esas olan zahiri bilgi değil hakikatin bilgisidir. Bu seçim, şeyhi Tapduk Emre'yi tanıdık-tan sonra olmuştur.

Yunus Emre'nin vefat tarihi ise 1320-21'dir. Mezarı doğduğu yer olan Yunus Emre köyündedir. Buranın dışında Yunus'un Karaman, Kırşehir, Bursa, Isparta, Ordu, Manisa gibi on dört yerde daha mezarı olduğu görüşleri vardır. Yine Azerbaycan'ın Gâh bölgesinde de bir kabri vardır. Ama bunlara makam demek daha uygundur. Yunus'u çok seven

Anadolu halkı onu her bölgede kendine mal etmek istemiştir. Ayrıca başka Yunusların da olması böyle bir sonucu doğurmuştur.

MENKİBEVİ HAYATI

Yunus Emre'nin hayatına dair detaylar daha çok menkıbelerde yer almaktadır. Burada iki kaynak öne çıkar. İlki Bektaşî Velayetnamesidir. Bu kaynaktaki anlatıma göre; Yunus Emre fakir bir köylü iken bir kıtlık yılında buğday istemek için Hacı Bektaş Veli'nin dergahına gider. Huzuruna çıkıp buğday ister. Hacı Bektaş Veli, ondaki gönül saflığını görünce buğday yerine himmet (manevî bilgi) vermeyi teklif eder. Fakat Yunus, bu bilginin ne anlama geldiğini henüz bilmediği için buğdayı tercih eder. Köyüne dönerken hata yaptığını anlar. Geri döner ve himmet (manevî bilgi) ister. Hacı Bektaş Veli ise onu Tapduk Emre'ye gönderir. Yunus, Tabduk Emre'nin dergahına gelir. Durumunu anlatır ve onun dervişi olur.

Yunus Emre Halveti kaynaklarında ise Selçuklu devletinin başşehri olan Konya'da ilim tahsili yapmış, daha sonra doğduğu yere yakın Nallıhan'da kadılık görevinde bulunmuş biri olarak anlatılır. Bu süreçte o devrin meşhur mutasavvıflarından Tapduk Emre ile tanışarak kadılık görevinden ayrılıp onun dervişi olmuş ve tasavvuf yoluna girmiştir. Yani bu anlatımda Hacı Bektaş'la görüşmesinden söz edilmez.

Yunus Emre'nin bundan sonraki hayat seyri ise iki menkıbede de hemen hemen aynı şekilde yer alır. Buna göre Yunus, Tapduk Emre dergâhında rivayetlere göre otuz yahut kırk yıl kalır. Şeyhine hizmet eder. Şeyhi onu dağdan dergâha odun getirmekle görevlendirir. Menkıbe bu sürenin 40 yıl olduğunu söyler. Olgunlaşma süreci tamamlandık-

tan sonra ise şeyhinin izni ve isteği ile şiirler söylemeye başlar. Şeyhi, onu daha sonra, Anadolu'nun çeşitli yerlerine irşat (halkı aydınlatma) göreviyle gönderir. Böylece Yunus, pek çok yer gezerek düşüncelerini şiir yoluyla insanlara anlatır. Aradan yıllar geçmiştir. Yunus, şeyhini özler. Dergâha geri döner. Oadaki manevi olgunlaşma karşısında şeyhi onu doğduğu yer olan Sarıköy'e gönderir. Yunus Emre, ömrünün kalan yıllarını burada kurduğu dergâhta derviş yetiştirerek geçirir. Daha sonra burada vefat eder.

Görüldüğü gibi bu menkıbeler, Yunus Emre'nin hayatı, ilim ve tasavvuf yolundaki arayışları ve şairliği, seyahatleri ve vefatı hakkında bilgiler vermektedir. Efsanelerin bütünüyle tarihi gerçekleri yansıtmadığı; ancak onların yorumlanmasıyla bazı tarihi gerçeklerin daha iyi anlaşılabilmesi düşünüldüğünde bu menkıbeler, bir Yunus Emre biyografisi sayılabilir.

DÜŞÜNCE DÜNYASI

Yunus, İslâm tasavvuf düşüncesine bağlı bir şairdir. Dolayısıyla şiirlerinde bu düşünceyi dile getirmiştir. Bu düşüncede esas olan ise Allah ve insan sevgisidir. Bu sevgiyi en önemli ilke kabul eden tasavvuf düşüncesine göre tek bir gerçek varlık vardır. O da Allah'tır. Bütün mutasavvıflar gibi Yunus da bu görüşten hareket eder. Varlığı, ölümü, aşkı, kâinatı bu görüşe göre izah eder. Yunus Emre, böyle bir mutasavvıf olarak Allah, ilahi aşk, varlık, yokluk, hayat ve ölüm meseleleri üzerinde durur.

Yunus Emre, bir İslâm ahlakçısıdır. Ahlaki olmanın önündeki en büyük engel ise nefistir. Nefsini olgunlaştırarak kâmil insan olmayı öğütler. Onun düşünce dünyasında bütün varlıklara aynı sevgi penceresinden bakmak özel bir yer tutar. Bu yüzden Yunus Emre bir "sevgi şairi" olarak ele alınmalıdır. Herkes ve her şeyi

Yaradan'dan ötürü sevmek, kalp kırmamak iyiliksever olmak, aza kanaat etmek, çok ibadet etmek, dünya nimetlerini önemsememek, büyülenmekten uzak durmak bu sevgi felsefesinin temel ilkeleridir.

Yunus Emre için esas olan dostluktur. Önce Allah'la sonra da O'nun yarattıklarıyla dost olmak, barış içinde yaşamak, kötülük ve zulümden uzak durmak onun şiirlerinde en çok üzerinde durduğu konulardır.

Yunus, samimi bir Müslüman şairdir. Bazı mezhep ve tarikatların onu kendilerine mal etmeleri gerçeği yansıtmamaktadır. O bütün Müslümanları hatta bütün insanları, aynı gözle görmek istemektedir. Yine din anlayış, hoşgörü ve sevgiye dayalıdır. İbadetin korku belasına veya öbür dünyadaki mükafat için yapılmasına karşıdır. Ona göre ibadet yalnızca Allah sevgisi için yapılır. Yunus Emre'ye göre dervişlik, biçimsel bir davranış değildir. Yani, dervişliği simgeleyen "hırka ile tac"la dervişlik olmaz. Dervişlik Hakk'ın ve halkın hizmetinde olmaktır. Halka faydayı esas almaktır. Bunun için en başta kişi kendi nefsinin terbiye edecek, olgunlaşacak, kalbini Hak sevgisiyle dolduracak ondan sonra sadece hayırlı ve güzel işler peşinde koşacaktır.

Yunus Emre, böyle bir düşünce yapıyla devrinde ve sonraki devirlerde inancı, milliyeti ne olursa olsun herkes tarafından benimsenip sevilmiştir. Yani o, millî bir değer olmasının yanı sıra aynı zamanda evrensel bir değerdir. Çünkü o, insanları kardeş bilen bir anlayışa sahiptir. Kimseyi dışlamaz. Herkesin gönül yaralarına merhem olmaya çalışır, "sevelim, sevilelim" şeklinde özetlediği hayat felsefesiyle dünyayı bir güzellik ve barış yurdu yapmanın arzusundadır.

Yunus, bu düşünceleriyle kendine özgü bir felsefenin yahut anlayışın insanı değildir. O da diğer Tekke şairleri gibi İslâm tasavvuf anlayışının sözcüsüdür. Bu anlayışın temelinde Allah'ın

Yunus'un düşünce dünyasındaki en önemli kavram şüphesiz ki insan sevgisidir.

birliği yani tevhit ilkesi vardır. Bunu Hz. Peygamber'in O'nun elçisi olduğu ilkesi takip eder. Yine bu inanışa göre Kur'an-ı Kerim ve Hadis-i Şerifler, bütün inananlar için dünya ve ahiret bilgilerinin asıl kaynağıdır. Kişi, dini hükümleri teorisine inanıp pratiklerini uyguladığı sürece Allah nezdinde iyi ve makbul bir kul olabilir. Böyle bir insanın toplum içerisinde de saygın bir yer edineceği aşikârdır. Tasavvuf, bu inanışlar çevresinde varlığı bir bütün olarak görür. Bütün kâinat, Allah'ın bir tecellisidir. Böyle bir tevhit yani birlik anlayışının önündeki en büyük engel ise nefistir. İnsan, nefsinin, ilahi ilkeler ışığında terbiye eder, olgunlaştırır, benlikten vazgeçer, kötü huylardan uzak kalırsa bu tevhide ulaşabilir.

Tasavvufu bu yüzden, daha çok bir ahlâk disiplini olarak anlamak gerekir. Başta Yunus Emre olmak üzere bütün mutasavvıflar, insanlara böyle bir ahlâk, telkin etmektedirler. Yani onların her biri aynı zamanda birer ahlâk kahramanıdır.

Yunus'un düşünce dünyasındaki en önemli kavram şüphesiz ki insan sevgisidir. Dünya edebiyatında bile insanı bu denli yücelten ve seven bir şaire rastlanmaz. Batı'nın hümanizm adıyla ulaşmaya çalıştığı bu düşünce seviyesine Yunus, asırlar öncesinden ulaşmıştır. Ama onu batılı anlamda bir hümanist olarak göremeyiz. Çünkü hümanizmde insan, yüceltip onu neredeyse Tanrı katına çıkarmayı isteyen bir özellik vardır. Yunus ise insanı hümanizmin tam aksine Allah'ın en güzel ve en

mükemmel olarak yarattığı varlık olduğu için sevmektedir.

Yine hümanizmde insani değerden anlaşılan Yunan ve Latin kültürüne dayanan Avrupa'nın insani değerleridir. Yunus ise insana İslâmi bir perspektiften bakar. Yine Batı, hümanizmi kendi coğrafyasında uygulamaya çalışırken diğer din ve ırklara mensup insanlara aynı sevecenlikle yaklaşmamıştır. O yüzden Batının insancılığı kendi özünde tutarsızlıklar taşır. Yunus Emre ise yetmiş iki millete aynı gözle bakar. Çünkü dini, dili, kavmi ne olursa olsun herkes insandır ve insan olarak Allah'ın kuludur.

Bu gibi gerekçeler yüzünden Yunus'un insancılığı ile Batı'nın hümanizmasının tam olarak uyduğuna söyleyemeyiz. Yunus'un insan severliği İslâm açısından ele alındığında anlam taşır. Bu anlam dünyası içinde ise merkezde Allah'ın olduğu fikri esastır.

İnsan, yaratılmış bir kul olarak nefisini, egosunu azdırarak değil tam aksine benliğinden sıyrılarak, nefisinden soyularak, faniliğini idrak ederek Allah'a kavuşabilir. Bunun da yolu Allah sevgisinden geçer. Allah'ı seven kişi, her varlığı O'nun eseridir diye sever ve hürmet gösterir. Üstelik bu sevgi, sözde kalmaz. Davranış ve eyleme de dönüşür. Böylece sevgi bir ahlak kuralı haline gelir.

ŞİİRİ

Yunus Emre, bütün araştırmacılar tarafından Eski Anadolu Türkçesinin en büyük temsilcisi kabul edilir. O, Ahmet Yesevi ile Türkistan'da başlayan tekke şiirimizin Anadolu'daki kurucusudur. Devrin geçerli dilleri olan Arapça ve Farsça'ya iltifat etmemiş ve şiirlerini Türkçe söylemiştir. Böylece Türkçe'yi bir edebiyat dili haline getirmiştir. Dilinde yer yer Arapça ve Farsça kelimelerin bulunması İslâm medeniyeti içinde olmasının bir sonucudur. Zaten

onun şiirlerinde bu tür kelimelerin sayısı fazla değildir. Hele tasavvuf gibi kendine özgü kavramları olan bir düşünce sistemini Türkçe ile ifade edebilmek Yunus'un Türkçemize yaptığı en büyük katkıdır. Üstelik bu söyleyiş öylesine sade ve külfetsizdir ki sade bir vatandaş bile bu dille anlatılanları anlamakta zorlanmaz.

Şiirlerinde ölçü olarak aruzu da kullanmış fakat asıl tercihini, millî ölçümüz olan hece ölçüsünden yana yapmıştır. Nazım birimi olarak da genellikle dörtlülüğü kullanmıştır. Bazı şiirleri ise beyitler halindedir. Bir aydın olarak ise halkından asla kopmamış, onlara anladıkları dil ve üslupla hitap etmiştir. Anlatımı çok liriktir. Samimi söyleyiş en büyük özelliğidir. Allah aşkını, insan sevgisini, gurbet ve ayrılık fikrini, ölümü onun kadar duygulu ve içten söyleyen bir başka şair bulmak neredeyse imkansızdır.

Yunus Emre, en çok ilahi tarzında eser vermiş, onun ilahileri yüzyıllar boyunca sevilerek okunmuştur. Bu ilahilerinde asla sanat kaygısına düşmemiş, din gayreti ve tasavvuf coşkusuyla şiirlerini söylemiştir. Bu samimiyet ve coşku onu günümüze kadar getirmiş ve sadece ülkemizde değil bütün dünyada sevilen bir şair olmuştur. Yunus'un şiir dili, 13. ve 14. yüzyıllar Halk Türkçesidir. Oğuz lehçesini, en yüksek bir edebiyat dili halinde yazmak ve sonradan gelen bütün şairlere en mükemmel örnekler bırakmak gibi bir mucizeyi başarmıştır.

Yunus Emre, böyle bir şiir anlayışı ile kendinden sonra gelen şairler üzerinde de çok etkili olmuştur. Pek çok şair, onun çizgisinde şiirler söylemişlerdir, özellikle Tekke şiirinin sonraki dönemlerde yetişen şairlerinin hepsi Yunus'u örnek ve önder kabul etmişler, onun çizgisinde şiirler söylemişlerdir. Yunus ayrıca Halk, Millî Edebiyat ve Cumhuriyet dönemi şairleri üzerinde de etkili olmuş bir isimdir.

ESERLERİ

Yunus Emre'nin bugüne kalan iki eseri vardır. Bunlardan Divan'ı asıl şiirlerinin bulunduğu eseridir. O'na ait olduğu söylenen şiirlerin sayısı 100'ü geçmektedir. Fakat, asıl divanda üç yüz civarında şiir bulunmaktadır. Diğerleri başka Yunuslar'a ait olmalıdır. Yunus Emre divanı, eski harflerle ve taşbasması tekniğiyle bir çok kez basılmıştır. Yeni Türkçe ile de pek çok baskısı yapılmıştır. Bunlar arasında Burhan Toprak'ın, Faruk Kadri Timurtaş'ın, Abdülbaki Gölpınarlı'nın hazırladığı divanlar en önemlileridir.

Divan, Yunus Emre'nin asıl şairlik gücünü gösterdiği bir eserdir. Bu eserde dikkat çeken ilk husus, yoğun lirizmdir. Dil, Azeri lehçesiyle büyük bir yakınlık ve benzerlik içindedir. Türkçe, Yunus'la bu çağın edebî dili haline gelmiştir. Bunda Türkçe'nin işleniş şeklinin, felsefi düşünceleri ifade edici bir özelliğe ulaştırmanın payı büyüktür. Bu bakımdan Yunus'u Eski Anadolu Türkçesinin en büyük temsilcilerinden birisi saymak gerekir.

Yunus'un şiirlerinde hem hece hem de aruz ölçüsü birlikte kullanılmıştır. Daha çok şöhret kazanan şiirleri ise hece vezniyle yazılmıştır. Bunlarda hece ölçüsünün hemen her kalıbı kullanılmıştır. Diğer yandan Divan'da mesnevi, gazel, musammat şeklindeki divan nazım biçimlerine de rastlanır.

Kafiye konusunda genellikle halk ve tekke şiirindeki geleneğe uyularak daha çok yarım kafiye kullanılmış ve redife başvurulmuştur. Nazım şekli genellikle dörtlüktür. Nazım birimi olarak zaman zaman beyit de kullanılmıştır.

Divan'daki şiirlerde mecaz ve mazmun özellikleri de dikkat çekicidir. Bunlar arasında halk şiiri geleneğinde yer alan ortak mecazlara, sem-

bollere rastlanmakla beraber oldukça yeni kullanımlar da vardır.

Yunus'un şiirlerinde İslâm şairi niteliğine uygun olarak sanat kaygısı değil din gayreti ve tasavvuf neşesi hakimdir. Fakat bu durum, şiirlerinin birer sanat şaheseri olmasına engel teşkil etmemiştir. Söz yoğunluğu, rahat söyleyişler, orijinal buluşlar Yunus'un şiirinin belirgin özellikleridir.

Yunus Emre'nin diğer eseri ise Risale'tü'n-Nushiye'dir. "Öğüt Kitabı"

anlamına gelen bu eser didaktik bir mesnevidir. Kinayeli sembollerle İslâmî bilgiler ele alınmıştır. Eserde başlangıç ve nesir bölümünün dışında altı bölüm daha vardır. Başlangıç bölümünde insanın yaratılışıyla ilgili bilgiler yer almaktadır. Çok kısa olan nesir bölümünde ise akıl konusu işlenmektedir. Birinci bölüm, ruh ve akıldan, ikinci bölüm kanaatten, üçüncü bölüm gazaptan, dördüncü bölüm sabırdan, beşinci bölüm (haset) kıskançlıktan,

alınca bölüm akıl, doğruluk ve gıybetten söz etmektedir.

Yunus'un bu eseri dil olarak Divan'a göre daha ağırdır. Arapça ve Farsça kelimeler bir hayli yer tutmaktadır. Ayrıca eserin sembolik bir anlatımı vardır. Ayrıca eserdeki destani üslup da dikkat çekicidir. Eserde didaktizmin ağır basması, lirizmi geri plana itmiştir. Bu bakımdan sanat değeri bakımından Divan'ı ile ölçülecek nitelikte değildir. Fakat, tasavvufun ana kavramlarını, temel meselelerini açıklaması yönüyle önemli bir eserdir.

Şiirlerinden Örnekler

Acep Şu Yerde Var M'ola

Acep şu yerde var m'ola şöyle garip bencileyin
Bağrı başlı gözü yaşlı şöyle garip bencileyin
Gezerim Rûm ile Şam'ı yukarı illeri kamu
Çok istedim bulamadım şöyle garip bencileyin
Kimseler garip olmasın hasret oduna yanmasın
Hocam kimseler olmasın şöyle garip bencileyin
Söyler dilim ağlar gözüm gariplere göynür özüm
Meğerki gökte yıldızım şöyle garip bencileyin
Nice bu derd ile yanam ecel ere bir gün ölem
Meğerki sinimde bulam şöyle garip bencileyin
Bir garip ölmüş diyeler üç günden sonra duyular
Soğuk su ile yuyalar şöyle garip bencileyin
Hey Emre'm Yunus biçâre bulunmaz derdime çâre
Var imdi gez şardan şâre şöyle garip bencileyin

Ben Yürürüm Yane Yane

Gönlüm düştü bu sevdaya gel gör beni aşk n'eyledi
Başımı verdim kavgaya gel gör beni aşk n'eyledi
Ben yürürüm yane yane aşk boyadı beni kıpı
Ne akılem ne divane gel gör beni aşk n'eyledi
Ben yürürüm ilden ile şeyh sorarım dilden dile
Gurbette hâlim kim bile gel gör beni aşk n'eyledi
Benzim sarı gözlerim yaş bağrım pâre yüreğim baş
Hâlim bilen dertli kardaş gel gör beni aşk n'eyledi
Gurbet ilinde yürürem dostu düşümde görürem
Uyanıp Mecnûn oluram gel gör beni aşk n'eyledi
Gâh eserim yeller gibi gâh tozarım yollar gibi
Gâh akarım seller gibi gel gör beni aşk n'eyledi
Akşar sulayın çağlarım dertli ciğerim dağlarım
Şeyhiim anuban ağlarım gel gör beni aşk n'eyledi
Ya elim al kaldır beni ya vaslına erdir beni
Çok ağlattın güldür beni gel gör beni aşk n'eyledi
Mecnun oluban yürürüm ol yâri düşte görürüm
Uyanıp melûl olurum gel gör beni aşk n'eyledi
Miskîn Yunus biçâreyim baştan ayağa yareyim
Dost ilinden âvâreyim gel gör beni aşk n'eyledi

Bir Kez Gönül Yıktın İse

*Bir kez gönül yıktın ise bu kıldığın namaz değil
 Yetmiş iki millet dahi elin yüzün yumaz değil
 Hani erenler geldi geçti bunlar yurdu kaldı göçtü
 Pervaz urup Hak'ka uçtu hüma kuşudur kaz değil
 Yol oldur ki doğru vara göz oldur ki Hak'kı göre
 Er oldur alçakta dura yüceden bakan göz değil
 Doğru yola gittin ise er eteğin tuttun ise
 Bir hayır da ettin ise birine bindir az değil
 Yunus bu sözleri çatar sanki balı yağa katar
 Halka mata'ların saçar yükü güherdir tuz değil*

Biz Dünyadan Gider Olduk

*Biz dünyadan gider olduk kâlanlara selâm olsun
 Bizim için hayır duâ kılanlara selâm olsun
 Ecel büke belimizi söylemeye dilimizi
 Hasta iken hâlimizi soranlara selâm olsun
 Tenim ortaya açıla yakasız gömlek biçile
 Bizi bir anı vech ile yuyanlara selâm olsun
 Azrâil alır cânımız kûrur damarda kanımız
 Yayıcağız kefenimiz saranlara selâm olsun
 Gider olduk dostumuza eremedik kâsdımıza
 Namâz için üstümüze duranlara selâm olsun
 Sözdür söylenir araya kimse döymez bu yaraya
 İltüp bizi makbereye koyanlara selâm olsun
 Bunda hep gelenler gider hergiz gelmez yola gider
 Bizim hâlimizden haber soranlara selâm olsun
 Âşık oldur Hak'kı seve Hak' derdine kıla devâ
 Bizim için hayır duâ kılanlara selâm olsun
 Miskîn Yunus söyler sözü kan yaşıla doldu gözü
 Bilmeyen ne bilsin bizi bilenlere selâm olsun*

Canım Kurban Olsun Senin Yoluna

*Canım kurban olsun senin yoluna
 Adı güzel kendi güzel Muhammed
 Şefaat eyle bu kemter kuluna
 Adı güzel kendi güzel Muhammed
 Mümin olanların çoktur cefası
 Ahirette olur zevk-u safası
 On sekiz bin âlemin Mustafa'sı
 Adı güzel kendi güzel Muhammed
 Yedi gökleri seyran eyleyen
 Kürsinin üstünde cevlan eyleyen
 Miraç'ta ümmetini dileyen
 Adı güzel kendi güzel Muhammed
 Dört çaryâr anın gökçek yaridir
 Onu seven günahlardan beridir
 On sekizbin âlemin sultanıdır
 Adı güzel kendi güzel Muhammed
 Âşık Yunus nider dünyayı sensiz
 Sen Hak peygambersin şeksiz şüphesiz
 Sana inanmayan gider imansız
 Adı güzel kendi güzel Muhammed*

KAYNAKÇA

- Gölpınarlı, Abdülbaki: Yunus Emre Risâlat'al Nushiyye ve Divan, Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği y., İstanbul, 1965
- Günay, Umay-Horata Osman: Risaletün Nushiyye, Akçağ y., Ankara, 1994
- Kabaklı, Ahmet: Yunus Emre, İ Türk Edebiyatı Vakfı y., İstanbul, 2006
- Karakoç, Sezai: Yunus Emre, Diriliş y., İstanbul 1999
- Timurtaş, Faruk Kadri, Yunus Emre Divanı, Tercüman Kültür y., İstanbul, 1972
- Toprak, Burhan, Yunus Emre Divanı, İnkılâp kitabevi y., İstanbul, 1960
- Özçelik, Mustafa, Anadolu'nun Gönül Dili Yunus Emre, Muhit y., İstanbul 2020